

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стилістичні особливості українського пластичного мистецтва
XX століття

Освітня програма: образотворче мистецтв, декоративне мистецтво, реставрація
(доктор філософії)

Спеціальність: 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань: 02 мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 26 серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Стилістичні особливості українського пластичного мистецтва ХХ століття
Рівень вищої освіти	третій
Викладач (-і)	Чмелик Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	0501911698
Е-mail викладача	iryna.chmelyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	консультації до самостійної роботи аспірантів проводяться на практичних заняттях, з приводу деталей виконання завдань онлайн у меседжерах, емейлом у межах робочого часу викладача.
2. Анотація до курсу	
<p>ОК «Стилістичні особливості українського пластичного мистецтва ХХ століття» належить до циклу дисциплін вільного вибору аспіранта та покликаний розширити науково-дослідний апарат студента, дати йому необхідні теоретичні основи у розумінні стилістичних виявів візуального мистецтва України ХХ століття, сформувати необхідні навички аналізу творчих виявів на різних історичних відтинках, ознайомити з основними історіографічними джерелами в сучасному українському мистецтвознавстві, а також розкрити професійні компетентності як сформованого науковця.</p> <p>Пропонований курс полягає як у висвітленні мистецьких стилістичних напрямків, що мали місце в українському мистецтві впродовж ХХ – на початку ХХІ століть, вивченні основних теоретичних напрацювань у сфері українського візуального мистецтва, принципами та методами дослідження українського мистецтва, а також у наданні методичних рекомендацій щодо виконання конкретних індивідуальних наукових завдань з тематики візуальної культури та мистецтва.</p> <p>Курс поглибить вміння аспірантів обирати теми, орієнтуватися у проблематиці та методах досліджень, актуальних для сучасної української мистецтвознавчої науки, у відповідності до певного виду наукової роботи, а також практичні навички праці з різними науковими джерелами.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в особистісному художньо-естетичному розвитку студентів-аспірантів, формуванні у них світоглядних орієнтацій, загальних і фахових компетентностей у сфері культурології, вихованні потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні в процесі опанування цінностями української культурно-мистецької спадщини.</p> <p>Курс «Стилістичні особливості українського пластичного мистецтва ХХ ст.» має на меті ознайомлення з основними етапами та специфічними рисами мистецтва України ХХ-початку ХХІ ст., формування у студентів цілісного уявлення про процеси та феномени в мистецтві України, що визначили важливі риси національної культури ХХ-поч. ХХІ ст., на прикладі творів архітектури, живопису, графіки, скульптури, народного ДУМ. Акцент робиться на дослідженні творчості знакових особистостей українського мистецтва, які формували у різні часи важливі для національної культури ідеї, смисли, та художні концепції.</p> <p>Практична частина курсу зосереджується на засвоєнні аспірантами основних теоретичних положень, знань у практичних ситуаціях; вмінні збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування мистецтвознавчих та культурологічних досліджень візуального мистецтва,</p>	

застосовуючи фахову термінологію; готувати історіографічну базу наукових досліджень з візуального мистецтва.

4. Компетентності

ЗК-1. Здатність до пошуку, оброблення, компетентного відбору інформації з різних джерел для професійної діяльності та власного наукового дослідження

ЗК-2. Здатність до критичного абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-3. Здатність проведення власного наукового дослідження на відповідному фаховому рівні та усвідомлення його актуальності для національного та світового мистецтва.

ЗК-5. Здатність написання українською та іноземною мовами власних наукових публікацій різного змісту та обсягу.

ЗК-6. Здатність дотримуватися кодексів професійної етики та виявляти ініціативу в науково-організаційній діяльності.

ФК-1. Здатність виконувати оригінальні дослідження на основі ґрунтовного розуміння історії й теорії образотворчого, декоративного мистецтва та збирати необхідну інформацію.

ФК-2. Володіти методологією проведення наукових досліджень у сфері образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та методами атрибуції, експертизи, класифікації мистецьких об'єктів і пам'яток культури.

ФК-3. Здатність систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію у сферах культури і мистецтва та формулювати обґрунтовані висновки, відповідні до поставленої мети та завдань інтерпретувати,

ФК-4. Вміння писати наукові статті, анотації.

ФК-7. Здатність до наукового спілкування та ведення наукової дискусії, аргументування власних думок.

ФК-8. Здатність викладати фахові дисципліни у закладах вищої освіти, проектувати освітні програми та розробляти методики викладання мистецьких дисциплін для різних аудиторій в поза академічній аудиторії.

5. Результати навчання

ПРН -1. Глибокі знання з історії й теорії мистецтва наукового пізнання, що необхідні для проведення наукового дослідження на основі розумінням історичних, геокультурних та етнопсихологічних чинників мистецьких процесів.

ПРН - 2. Глибокі знання принципів логіки, основних мистецтвознавчих понять, вміння застосовувати фахову мистецтвознавчу термінологію.

ПРН - 3. Вміння використовувати філософські та загальнонаукові методи дослідження.

ПРН - 5. Вміння аналізувати, систематизувати, критично оцінювати доробок попередніх учених.

ПРН -6. Вміння рецензувати, коментувати, цитувати наукову літературу, в тому числі іноземною мовою.

ПРН - 8. Володіти основними методами атрибуції, експертизи та реставрації творів образотворчого та декоративного мистецтва.

ПРН -10. Вміння створювати презентації та використовувати різноманітне технічне обладнання для популяризації власних наукових досліджень серед наукової спільноти та зацікавленого кола.

ПРН -11. Вміння вільно презентувати результати досліджень, обговорювати, вести наукову дискусію з фахівцями й нефахівцями про наукові та прикладні проблеми образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації державною та іноземною мовами.

ПРН - 12. Здатність писати, рецензувати наукові статті, в тому числі іноземною мовою у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях; підготувати дисертаційну роботу і представити її до захисту відповідно до чинних вимог.

ПРН - 14. Дотримання принципів академічної доброчесності, правових основ дослідницьких робіт, законодавства України в галузі культури, мистецтва та охорони пам'яток.

6. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			20		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18		
самостійна робота			52		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3	023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	2	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Тема 1. Особливості культурного процесу та мистецтва України XX- поч. XXI ст. Стилістичні напрями поч. XX ст. Модерн і модернізм. Дослідники українського мистецтва XX століття. Складність вивчення окремих періодів, напрямків та творчості художників. Пошук національного стилю в арх. поч. XX ст. Діяльність В. Кричевського, І. Левинського, Є. Нагірного, В. Городецького та ін. Живопис. Утвердження реалістичного пейзажу. Тв. С. Васильківського, М. Пимоненка, Костанді, П. Нілуса. Графіка Г. Нарбута, О. Сластіона, І. Іжакевича. Ремісничі мистецькі школи. Заснування мистецьких шкіл.	Лекція (2 год)	1-3;9-10,12,14,16,17-22;24;33-34;40-47;	2 год. Ознайомитися із працями про укр. мистецтво поч. 20 ст. Проаналізувати одну із вибраних мистецтвознавчих праць	56.	Тиждень 2
Тема 2. Конструктивізм і	Лекція /сем.	13;26;32;39;47;61, 92-	2/2 год Ознайомити	106.	Тиждень 4

<p>національні риси українського мистецтва 1920-30-х рр. Архітектура. Споруда Харківського Держпрому. Конструктивізм. живопис, графіка. Академія мистецтв. М.Бойчук та його школа. Тв. І.Кавалерідзе, Ф.Кричевського, В.Кричевського, М.Самокиша.</p>	2/2 год	94;108;115;126-127;133-135	ся із творчістю провідних митців поч.20ст. Підготувати доповідь.		
<p>Тема 3. Новаторство українського авангарду. Творчість В.Пальмова, О.Богомазова, В. та Д.Бурлюків, О.Екстер. Супрематизм К.Малевича. Живопис та сценографія А.Петрицького, В.Меллера. Скульптура О.Архипенка.</p>	Лекція /сем 2/2 год	11; 13;26;39;47;61, 92;108;133-135	2/2год Підготувати наукову доповідь на тему : «Ремінісценції укр.авангарду в творчості сучасних укр.митців та дизайнерів»	10б	Тиждень 5
<p>Тема 4. Стилiстичнi особливостi мистецтва захiдних земель України першої пол. ХХ ст. Тв. Т.Копистинського, К.Устияновича, Ю.Панькевича, М.Сосенка, П.Холодного, І.Труша, М.Івасюка, Я.Пстрака. Митрополит Шептицький як меценат української культури та мистецтва. О.Новаківський та його мистецька школа. Тв.О.Кульчицької, О.Куриласа, А.Манастирського.</p>	Лекція /сем 2/2 год	5;6;8;24-25;33-38;45;47;51;63-64;67-69, 79-80; 89-90;95-104116-118;120-125;132.	Зробити аналітичний відгук на вибрані мистецькі твори одного із західноукраїнських митців (або рецензію на відвідану виставку)	10б. 10б - тести	Тиждень 6-7
<p>Тема 5. Традиції і новаторські риси мистецтва</p>	Лекція /сем	136-162	Вивчення творчої	10б	Тиждень 8

<p>Прикарпаття. Тв. Г.Крука, М.Черешньовського, М.Бринського, Я.Лукавецького, Д.Іванцева, М.Зорія, О.Корова, графіка О.Сорохтея, О.Гнатюка та ін. Народні художні промисли та осередки народного мистецтва.</p>	2/2 год		біографії митців Прикарпаття, інтерв'ювання майстрів народного мистецтва		
<p>Тема 6. Українське мистецтво «совєтського тоталітаризму». Архітектура. Скульптура В.Борисенка, Е.Миська, Д.Крвавича та ін. Живопис. Особливості стилістики соцреалізму. Творчість М.Глушенка, К.Звіринського, Т.Яблонської, М.Фіголя. Графіка М.Дерегуса, Г.Якутовича, О.Данченка, В.Касіяна. Тв. Д.Лідера, Ф.Нірода, Є.Лисика.</p>	Лекція / сем 2/2 год	5;12;16;19;47;51;74;87;109;119;155.	Підготовка до тестових завдань	10б.тести	Тиждень 9
<p>Тема 7. Рух творчого опору «шістдесятників». Творчість В.Зарецького, А.Горської, Л.Семикіної, Г.Севрук, О.Заливахи, І.Задорожного. Втілення нових концепцій монументалізму.</p>	Лекція / сем 2/2 год	5;50;140;	Написання есе про вибраного митця з використанням епістолярних джерел та спогадів.	10б.	Тиждень 10-11
<p>Тема 8. Стилiстичнi пошуки митцiв українського зарубiжжя. Тв. Р.Жука, Пластика Л.Мола, та ін. Іконопис Ю.Мокрицького, Х.Дохват. Малярство С.Гординського,</p>	Лекція сем 2/2 год	26;36-38; 47; 65; 69; 83;113-114; 133;141;157.	Вивчення творчого досвіду митців українського зарубіжжя.	5б	Тиждень 12

О.Грищенко, М.Мороза, В.Курилика. Графіка Я.Гніздовського. Тв. М.Бутовича, Г.Мазепи, М.Бідняка.					
Тема 9. Українське мистецтво кінця ХХ –поч. ХХІ ст. Сучасний стан архітектури, скульптури, живопису, графіки, ДУМ. Творчість Ф.Гуменюка, З.Кецала, І.Остафійчука, Р.Романишина, В.Лопати, М.Стороженка. Тенденції розвитку сучасного мистецтва. Відродження церковної архітектури, іконопису.	Лекція сем 2/2 год	3; 12; 29; 45;47; 119.	Підготовка до тестових завдань	10б. тести	Тиждень 13
Тема 10. Постмодерністська модель світу та її прояви в сучасному українському мистецтві. Творчість І.Марчука, А.Криволапа, В.Сидоренка та ін. Бієнале сучасного мистецтва, новітні галереї. Кураторські проекти (роль куратора у просуванні мистецького «продукту») . Новітні форми презентації мистецьких творів.	Лекція /сем сем 2/2 год		Написання аналітичної статті про певні аспекти сучасних стилістичних тенденцій в українському пластичному мистецтві.	10б.	Тиждень 14-15
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Рівні навчальних досягнень	Бали/ за 100 бальною шкалою	Критерії навчальних досягнень аспірантів		
	І. Початковий (з обов'язковим повторним курсом)	0-24 (F)	Аспірант володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання окремих понять мистецтвознавства, за допомогою викладача відтворює деякі категорії стилів на елементарному		

	«Незадовільно»		рівні, використовуючи уривчасті речення, засвоїв дуже незначну частину навчального матеріалу, дає нечітке визначення найголовніших категорій та не розуміє суті принципів, законів, теорій мистецтва, володіє матеріалом на початковому рівні його засвоєння, незначну легшу частину навчального матеріалу відтворює на репродуктивному рівні, робить принципові помилки і не розкриває суті кожного питання.
	II. Незадовільний (з можливістю повторного складання) «Незадовільно»	25-49 (FX)	Аспірант на рівні вищому, за початковий, відтворює частину навчального матеріалу, володіє окремими навичками характеристики явищ, може навести приклади дії закономірностей. Аспірант відтворює певну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння найголовніших положень з допомогою викладача виправляє допущені помилки, робить прості висновки.
	III. Середній «задовільно»	50-59 (E)	Аспірант має розуміння і стійкі знання про ті чи інші процеси, закономірності, стилістичні тенденції, вміє навести власні аргументи для підтвердження певних міркувань, проте робить помилки і може їх виправити за допомогою викладача.
		60-69 (D)	Аспірант вміє порівнювати, узагальнювати і систематизувати матеріал під керівництвом викладача. Може самостійно застосовувати набуті знання на практиці, виправляти помилки, пропонуючи варіанти як ефективніше розв'язати проблему.
	IV. Достатній «добре»	70-79 (C)	Аспірант показує повне знання навчально-програмного матеріалу, показує систематичний характер знань з дисципліни, вільно володіє вивченим матеріалом, знає як застосувати його на практиці, використовуючи переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу, аналізує додаткові джерела, вміє сформулювати власну точку зору.
		80-89 (B)	Аспірант застосовує набуті теоретичні знання при розв'язанні проблемних питань, вільно використовує і вміє знайти потрібну інформацію, вміє порівнювати процеси та явища, робити змістовні висновки.
	V. Високий «відмінно»	90-95 (A)	Аспірант показує всебічне, систематичне і глибоке знання навчально-програмного матеріалу, уміння вільно орієнтуватися в матеріалі курсу, передбаченому програмою, виявляє творчі здібності в розумінні, викладі і використанні навчально-програмного матеріалу, глибину вивчення основної і додаткової літератури, рекомендовані програмою. Аспірант логічно і усвідомлено відтворює навчальний матеріал, самостійно аналізує, розкриває закономірності процесів і явищ у науці, виявляє закони їх розвитку, самостійно оцінює нові факти в бутті і в житті, вміє поглиблювати набуті знання і вміння.
		96-100 (A)	Аспірант виявляє особливі творчі здібності, багато працює додатково, розвиваючи власні обдарування, вміє самостійно здобувати і поновлювати знання. Аспірант може глибоко розкрити сенс проблематики мистецтва, здатний вирішувати складні творчі завдання, висловлює самостійну думку, приймає участь у наукових конференціях, має наукові публікації.
Вимоги до письмової	Основною формою організації індивідуально-консультативної роботи з навчальної дисципліни «Стилістичні особливості українського пластичного		

<p>роботи</p>	<p>мистецтва ХХ ст.» є написання аспірантом наукового реферату, наукової статті (<i>далі - письмової роботи ПР</i>), яку аспірант обирає із переліку тем, узгоджує із темою власного наукового дослідження і пропонує для обговорення і затвердження викладачу.</p> <p>Під час роботи над ПР, аспірант самостійно опрацьовує наукову літературу та пише ПР на основі аналізу опрацьованих першоджерел філософської думки та наукової критичної літератури. Також аспірант консультується із викладачем щодо вибору тематики, актуальності теми, плану, строків написання, предмету і об'єкту дослідження, мети і завдань ПР, вибору наукових першоджерел, методології дослідження та наукової новизни, оскільки ці елементи є структурною основою реферату.</p> <p>Написання ПР передбачає такі складові елементи як: план ПР, який повинен складатись із не менше двох розділів та кожний розділ не менше як із двох підрозділів, обґрунтування актуальності теми ПР, визначення предмета та об'єкта дослідження, визначення мети і завдань написання ПР, вибору наукових першоджерел та методології дослідження. Суттєвим елементом ПР є пункт наукової новизни, яка передбачає власні висновки аспіранта із вивченої теми.</p> <p>Наукові результати ПР можуть бути апробовані у виступах на звітній конференції університету, на всеукраїнських та міжнародних аспірантських конференціях, опубліковані аспірантом особисто, або у співавторстві із викладачем у наукових журналах або збірниках.</p> <p>ПР має навчально-дослідницький характер і виконується на основі самостійного вивчення аспірантом частини програмового матеріалу та його систематизації й узагальнення у письмовій або друкованій формі за вибором аспіранта.</p> <p>У ПР аспірант повинен навчитись висловлювати та аргументувати підкреслено власну точку зору та індивідуальні погляди з обраної проблематики.</p> <p>Написання ПР з навчальної дисципліни «Стилістичні особливості українського пластичного мистецтва ХХ ст.» покликане навчити аспіранта захищати власні погляди і виробити вміння автора самостійно аналізувати проблемні ситуації та явища, самостійно аналізувати першоджерела та науково-дослідницьку літературу з обраної тематики.</p> <p>Захист ІНДЗ (ПР) з навчальної дисципліни відбувається за графіком індивідуально-консультативної роботи викладача кафедри у формі індивідуальних занять та консультацій, на яких здійснюється перевірка стану виконання написання ПР та у підсумку відбувається захист аспірантом здобутих наукових результатів.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарські заняття аспірантів із курсу проводяться у формі відкритої дискусії за визначеною темою. Підготовка до яких полягає у самостійному опрацюванні тематики, що розглядалася на лекціях, самостійному опрацюванні та вивченні наукової літератури та першоджерел по мистецтвознавчій проблематиці, підготовці доповідей, повідомлень, есе тощо.</p> <p>Основною формою організації та звітності виконання аспірантами завдань на семінарах є усні відповіді здобувачів із стилістики пластичного мистецтва, які мають проблемний характер і проводяться у формі дискусії із заздалегідь заданим питанням до тієї чи іншої теми.</p> <p>Додатковою формою організації семінару є виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (в межах тематики, яка дається на самостійне опрацювання), які акцентовані на написання творчих наукових досліджень з визначеної проблематики.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Виконання усіх передбачених програмою курсу завдань, включно із тестовими, теоретичними, усними та письмовими роботами, регулярне відвідування занять.</p>
<p>8. Політика курсу</p>	
<p>У професійних і навчальних ситуаціях студенти повинні діяти із позицій академічної доброчесності і професійної етики . При написанні теоретичних робіт, підготовці до семінарських занять, виступів та доповідей обов'язковим є самостійне виконання завдань, не допускається використання інтелектуальної власності інших науковців без коректного покликання на джерела. Допуски із поважних причин відпрацьовуються у визначений викладачем спосіб, обов'язковою своєчасність виконаних завдань.</p> <p>Вітається також активність аспірантів під час студентських та викладацьких наукових</p>	

конференцій (доповіді та подальший друк матеріалів), написання повідомлень до місцевих періодичних, в т.ч. інтернет-видань з визначеної навчальним курсом тематики, участь у громадських проєктах з доповідями просвітницького характеру (з проблем сучасного українського мистецтва тощо), допомога в загальноміських наукових та культурних заходах, конкурсах наукових робіт тощо, за такі види робіт є можливість отримати додаткові бали.

ПНУ розділяє фундаментальні цінності академічної доброчесності: Чесність, Довіра, Справедливість, Повага та Відповідальність. Кожен учасник освітнього процесу в університеті несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності. На цьому курсі політика академічної доброчесності є принципово важливою. Будь яка робота, яка виконана не вами, але ви видаєте її за власну вважатиметься крадіжкою, розглядатиметься академічною комісією і може мати негативні наслідки для вашого подальшого навчання.

9. Рекомендована література

Базова

1. Авраменко О. Терези долі Віктора Зарецького, К, 2011. 592 с.
2. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992. 271с.:іл.
3. Білецький П. Скарби нетлінні. Українське мистецтво у світовому художньому процесі. К.: Мистецтво, 1974.
4. Бірюльов Ю. Мистецтво Львівської сецесії. Львів: вид-во «Центр Європи», 2005. 184с.: і.
5. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом / Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття. Львів, 2001. 176 с.: іл.
6. **Гординський С. Про мистецтво. Упоряд. Х.Береговська. Львів, Априорі, 2015. 1024 с.**
7. Драган М. Українські дерев'яні церкви. Львів, б.м.в., 1937.
8. Захарчук-Чугай Р. Українська народна вишивка. К.: Мистецтво, 1988.
9. Запаско Я., Овсійчук В., Чарновський О., Степко С. Мистецтво оновленого краю. К.: Мистецтво, 1979. 172с.: іл.
10. Історія українського мистецтва: У 6 т. / під ред. П.Бажана. К.: Мистецтво, 1966. Том 5-6.
11. Історія української архітектури / під ред. Тимофієнка. К.: Техніка, 2003. 650с.:іл.
12. Кравченко Я. Школа Михайла Бойчука. Тридцять сім імен. К.: Майстерня книги, Оранта, 2010. 400с.: іл.
13. Кравич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво. В 3-х т. Львів, 2003, 2004. Т. 3.
14. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ ст. К., 2007.
15. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво др.пол.ХІХ - поч.ХХ ст. К.: Мистецтво, 1989.
16. Логвин Г. Украина и Молдавия (справочник-путеводитель)– М.: Искусство – Лейпциг: Эдицион,1982. 496с.: ил.
17. Лукань В. Історія українського мистецтва. Курс лекцій. Конспект. Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2010. 150с.: іл.
18. Львівський музей українського мистецтва: Альбом / Авт.-упоряд. А.Я.Новаківський. К.: Мистецтво, 1987. – 112с.: іл.
19. Матейко К. Український народний одяг. К.:Мистецтво, 1977.
20. **Мисюга Б.Герметичне коло Карла Звіринського: альбом-монографія. Луцьк-Львів, 2019. 280с.**
21. Митці України: Енцикл. Довід. / за ред. А.В.Кудрицького. К.: Українська енциклопедія імені М.П.Бажана., 1992. 848с.
22. Моздир М. Українська народна дерев'яна скульптура. К.: Мистецтво, 1980.
23. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Львів: Камеяр, 1969.
24. Нариси з історії українського мистецтва. К. Мистецтво, 1966.
25. Німенко А. Українська скульптура др. пол. ХІХ - поч.ХХ ст. К.: Мистецтво, 1963.
26. Нога О. Іван Левинський. Архітектор, підприємець, меценат. Львів: Центр Європи, 2009. 192с.: іл.
27. Овсійчук В. Олекса Новаківський. Львів, Інститут народознавства НАН України, 1998. 320с.:іл.
28. Олександр Архипенко: Альбом/ Есе В.О.Коротича. К.: Мистецтво, 1989. 200 с.: іл.
29. Рубан В. Забытые имена: Рассказы об украинских художниках ХІХ-начала ХХвв. К.: Наук. Думка, 1986. 220с.: іл.
30. Рубан В. Український портретний живопис другої половини ХІХ – початку ХХ століття. К.: Наук. Думка, 1986. 224с.: іл.
31. Свенціцька В., Откович В. Українське народне малярство ХІІІ-ХХ ст.К.: Мистецтво, 1991. 460с.: іл.
32. Словник художників України. К.: Мистецтво, 1973.
33. Словник українського сакрального мистецтва /за ред. М. Станкевича.— Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2006.— 288 с., іл.

34. Соколюк Л.Графіка Бойчукістів. – Харків-Нью-Йорк, 2002. 223с.:іл.
35. Станкевич М. Українські витинанки. К.: Мистецтво, 1995.
36. Станкевич М. Українське художнє дерево. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. 480с.: іл.
37. Станкевич М. Теорія рами. Львів, СКІМ, 2015.
38. Степовик Д. Історія української ікони Х-XX ст. К.: Либідь, 1996. 440с.: іл.
39. Степовик Д. Іконологія та іконографія. Івано-Франківськ, 2003. 320с.: іл.
40. Степовик Д. Скарби України. К.: Наукова думка, 1990. 180с.: іл.
41. Український Авангард 1910-30-рр. Альбом./ Авт. – упоряд. Д.О.Горбачов. К.: Мистецтво, 1996. 400 с.:іл.
42. Український живопис ХІХ-поч.ХХ століття. Альбом. Хм.: Галерея, К.:Артанія Нова, 2005. 272с.:іл.
43. Український живопис: сто вибраних творів: Альбом / Авт.-упоряд. Ю.В.Белічко. К.: Мистецтво, 1989. 191с.:іл.
44. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ-поч.ХХ століття /36.статей за ред. В.Ясієвича. К.: Наук.думка, 2000. – 150с.: іл.
45. Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. К.: Наук.Думка, 1983. – 260с.
- 46. Українські митці у світі/матеріали до історії українського мистецтва20 століття. Автор-упорядник Г.Стельмащук, Львів, Апріорі, 2013 – 520 с.**
47. Українське народне мистецтво: У 5 т. К.:Мистецтво, 1960-1974.
- 48. Словник сучасного мистецтва.Посібник. Випуск 1./ упоряд. К.Бадянова, Л.Наконечна, К.2021. 144с.**
49. Харківська пейзажна школа останньої чверті ХІХ-початку ХХ ст.: Альбом /автори В.Немцова,С.Бінусова, О.Денисенко. К, Родовід, 2009. 272 с.
50. Шмагало Р. Словник митців-педагогів України та з України в світі. Львів: Українські технології, 2002.
51. Ясієвич В. Архітектура України на рубежі ХІХ-ХХ ст. К.: Мистецтво, 1988. 220с.: іл.
52. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї. Явища. Персоналії. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 352с.: іл.
- 53. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1-4. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012, 2016, 2022..**

Додаткова.

54. Аббасова. О.Сласьон. К., 1973.
55. Афанасьєв С. М.Лисенко. К., 1975.
56. Алла Горська: Червона тінь калини: Листи, спогади, статті / ред. та упоряд. О.Зарецький, М.Маричевський. К., 1996.
57. Белічко Ю. ГЯкутович. К., 1968.
58. Безхутрий М. П.Левченко. К., 1984.
59. Білецький П. М.Дерегус. К., 1987.
60. Білецький П. Г.Нарбут. К., 1983.
61. Бугаєнко І. М.Глущенко. К., 1973.
62. Васильківський С. Альбом/ упоряд.....- К., 1970.
63. Владич Л. К.Трохименко.К., 1969.
64. Владич Л.Л.Позен. К., 1961.
65. Володимир Винниченко — художник [Альбом] / Упоряд. С. Гальченко і Т. Маслянчук . – К.: Мистецтво, 2007. 224 с. іл.
66. Врона І. А.Петрицький. К., 1968.
67. Вюник А. О.Курилас. К., 1963.
68. Вюник А. С.Гебус-Баранецька. К., 1968.
69. Галина Мазепа. Альбом. Мюнхен, 1982.
70. Говдя П. В.Одайник. К., 1979.
71. Голубець О. Львівська кераміка. К., 1991
72. Горбачев Д. А.Петрицький. М., 1971.
73. Даревич Д. Екслібриси М.Левицького. Торонто, 1997.
74. Дмитрієва Є. Мистецтво Опішні.К., 1952.
- 75. Донцов Д. ЗВИХНЕНА СЛАВА (Пам'яті Марії Башкирцевої) // Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012. – С. С.59-75.**
76. Дюженко Ю. М.Бурачек. К., 1967.
77. Дяченко І. Т.Яблонская. М., 1973.
78. Затенацький Я. Український радянський живопис. К., 1958.
79. Касіян В., ТурченкоЮ. Українська дожовтнева реалістична графіка. К., 1961.
80. Крвавич Д. І.Севера. К., 1958.
81. Криволапов М. А.Базилевич. К., 1976.

82. Крижанівський А. - О.Курилас. . К., 2009
83. Купчинська Л. Творчість Теофіла Копистинського..Львів-Філадельфія, 2009. – 314с.:іл.
84. Маричевський М. Е.Андієвська. К., 2000.
85. Маричевський М. Д.Нарбут. К., 1999.
- 86.** Маричевський М. М.Бідняк. К., 2000.
87. Масловська Л. О.Архипенко. К., 1989.
88. Мистецькі товариства, об'єднання, спілки Львова 1860-1998 / Матеріали до довідника. – Львів: “Українські технології”, 1998.
89. Моздир М. Володимир Лупійчук. Львів, 2005.
90. Мусянко П. Іван Гончар. К., 1952.
91. Мурашко М. Спогади старого вчителя.К., 1964.
92. Нановський Я. І.Труш. К., 1967.
93. Нановський Я. Юліан Панкевич.К., 1983.
94. Німенко А. Кавалерідзе-скульптор.К., 1967.
95. Нога О. Д. Бурлюк і мистецтво всесвітнього авангарду.Львів, 1993.
96. Огієвська І. М.Пимоненко. К., 1983.
97. Огієвська І. С.СвітославськийК., 1989.
98. Опанас Заливаха: Альбом / Упоряд. Б.Мисюга.К.: Смолоскип, 2003.
99. Островський Г. О.Новаківський. К., 1973
- 100.Островський Г. Ю.Краткохвиля-Відимська.К., 1966.
- 101.Островский Г. Э.Мысько. М., 1977.
- 102.Островський Г. Образотворче мистецтво Закарпаття.К., 1974.
- 103.Островский Г. А.Кашшай.М., 1962.
- 104.Островський Г. В.Микита. К., 1983.
- 105.Откович В. І.Сколоздра. К., 1990.
- 106.Павлов В. А.Ерделі. К., 1972.
- 107.Павлов В. Е.Мисько. К., 1978.
- 108.Попова Л. О.Данченко.К., 1972.
- 109.Попова Л. С.Светославский.К., 1961.
- 110.Ріпко О. У пошуках страченого минулого. Львів , 1996.
- 111.Рубан В. А.Петрицький. К., 1991.
- 112.Рубан В. Український радянський портретний живопис.К., 1977.
- 113.Саноцька Х. А.Манастирський. К., 1980.
- 114.Слободян О. П.Цвілик. К., 1982.
- 115.Степан Луцик мистець/упоряд. .... - Нью-Йорк, Торонто, Вашингтон., 1973.
- 116.Степовик Д. Українська ікона Іконотворчий досвід діаспори. К., 2003.
- 117.Степовик Д. Я.Гніздовський. К., 2003.
- 118.Таранушенко С. П.Мартинович.К., 1958.
- 119.Ткаченко М. В.Манастирський. К., 1977.
- 120.Ткаченко М. Григорій Смольський. Альбом. К.,1983.
- 121.Ткаченко М. Т.Копистинський. К., 1972.
- 122.Український живопис ХХ-поч.ХХІ століття. З колекції НХМУ. Альбом/. – Хм.:Галерея, К.:Артанія Нова, 2006. – 304с.:іл.
- 123.Федорук О. К.Устиянович.К., 1992.
124. Федорук О. В.Хмелюк. К., 1996.
- 125.Федорук О. М.Бутович. К., Нью-Йорк, 2002.
- 126.Федорук О., Фіголь М. Радість і смуток Я. Пстрака. Львів: Видавництво ОО. Василян «Місіонер», 1997. – 149с.:іл.
- 127.Фіголь М. Політична сатира в українському мистецтві кінця ХІХ - поч.ХХ ст. К., 1974.
- 128.Фіголь М. Ярослав Васильович Пстрак.К.: Мистецтво, 1966. – 68с.:іл.
- 129.Членова Л. О.Мурашко. К. 1980.
- 130.Членова Л. Ф.Кричевський. К., 1980.
- 131.Чарновський О. Українська народна скульптура. Львів, 1976.
- 132.Шандор Л. Г.Глюк.К., 1959.
- 133.Янко Д. О.Скобликов. К., 1979.
- 134.Яценко В. М.Самокиш. К., 1979.
- 135.Яців Р. М.Яців. Львів, 2000.
- 136.Гординський С. Про мистецтво/ упоряд. Х.Береговська. Л.2015.
- 137.**Мисюга Б. Опанас Заливаха Альбом. Київ ,2003.
- 138.**Соколюк Л. Михайло Бойчук та його школа. Харків, Вид.СавчукО., 2014, 386с.іл.

Література, присвячена мистецтву Івано-Франківщини.

- 139.Антонович С., Лукань В., Шпільчак В. Мистецтво і митці Прикарпаття (матеріали на допомогу

- вчителям образотворчого мистецтва і художньої праці) Івано-Франківськ: Плай, 1990. 50с.
140. Аронець М. Денис-Лев Іванцев. Життя і творчість: Монографія Грані-Т, 2008. 160с.: іл.
141. Баран В. Михайло Зорій. – Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2003. 119с.: іл.
142. Баран В. Тернистий шлях Осипа Сорохтея. Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2002. 51с.: іл.
143. Бурдуланок В. Історія культури Прикарпаття Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1997. 96с.:іл.
144. Виставка творів викладачів художнього факультету Інституту культури і мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника / Упоряд. В.Лукань, М.Павлюк. – Івано-Франківськ: Плай, 2002. іл.
145. Волошин Л. Ярослав Лукавецький: Малярство. Рисунки. Сценографія . Львів-Івано-Франківськ: ЗУКЦ, 2008. 124с.: іл.
146. Горинь Б. Опанас Заливаха: Вибір шляху. К.: Видання Секретаріату Української Республіканської партії, 1995. 23 с.
147. Горняткевич Д. Станиславівські образотворчі мистці / Д.Горняткевич // Альманах Станиславівської землі / Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. / Ред.-упоряд. Б. Кравців. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. – Т. 1. С.536-543.
148. Гоян Я. В.Касіян К.: Мистецтво, 1986. 180с.:іл.
149. Грабовецький В., Гаврилів Б., Карась Г. Івано-Франківськ у пам'ятках історії та культури. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. 136с.: іл.
150. Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського собору Святого Воскресіння.Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. 79с.:іл.
151. Дреботюк Р. Художники Прикарпаття: Альбом. К.: Мистецтво, 1989. – 254с.:іл.
152. Івано-Франківський художній музей: Альбом / Авт.-упоряд. М.М. Якібчук. К.: Мистецтво, 1989. 128с.: іл.
153. Качкан В. П.Хома . К. : Мистецтво, 1983. 95 с.: іл.
154. Коваль І., Совтус Ю. Михайло Фіголь (спроба наукового та мистецького портрета). Галич: Інформаційно-видавничий відділ Національного заповідника «Давній Галич», 2004. 122с.: іл.
155. Лашук Ю. Косівська кераміка .К.: Мистецтво, 1966. 98с.: іл.
156. Лукань В. Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена . Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2009. 240с.:іл.
- 157. Лукань В. Статейник .Частина 1 і Частина 2. Івано-Франківськ, 2020**
158. Мельник В. Сакральне мистецтво Галичини XV-XX століть в експозиції художнього музею. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. 224с.:іл.
- 159. Михайло Фіголь. Альбом. Упоряд. О.Фіголь. Львів, 2018.**
160. Нановський Я. Юліан Панькевич: Нарис про життя і творчість. К.: Мистецтво, 1986. 80 с.: іл.
161. Народна архітектура українських Карпат. К.: Мистецтво, 1987.
- 162. Опанас Заливаха. Альбом. Упорядник М.Аронєць. Івано-Франківськ, Лілея НВ, 2016, 120 с.**
163. Полєк В. Майданами та вулицями Івано-Франківська. Львів: Світло і тінь, 1994. 90с.:іл.
164. Портнов Г. В.Касіян. К.: Мистецтво, 1962.
165. Ріпко О. У пошуках страченого минулого. Львів: Каменяр , 1996. 288с.
- 166.Словник художників Прикарпаття/ укладач В.Лукань, івано-Франківськ, 2019.**
167. Степовик Д. Скульптор Михайло Черешньовський. Життя і творчість. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. 224с.: іл.
168. Федорук О. Михайло Фіголь: Альбом. К.: Мистецтво, 1989. 32с.: іл.
169. Художники Івано-Франківщини. Альбом / Авт.-упоряд. Б.Губаль. К.: Образотворче мистецтво, 2002. 95с.:іл.
- 170. Чмелик І. Мистецька Івано-Франківщина. Видатні особистості, виставкове, музейне, освітнє середовище. Івано-Франківськ, 2022.**

Викладач _____

І.В.Чмелик